

Razvoj politika ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja od '90-tih u EU¹

Nora Milotay

Živimo u vrlo važnom trenutku u kojem je bitno da postoji aktivan dijalog između svih aktera uključenih u 'igru'. Samo na taj način ćemo biti u mogućnosti pronaći najbolja rješenja za različite kontekste ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini koji će biti u najboljem interesu djece i njihovih obitelji.

Politike ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja od 2011. godine

2014. godine Radna grupa Europske komisije koju čine stručnjaci iz 25 zemalja članica (uz Norvešku i Tursku) dovršila je konačan prijedlog okvirnih načela kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Ovaj posao se odvijao na europskoj razini i prema načelima Otvorene metode koordinacije (OMC)², a cilj mu je kreiranje zajedničkog razumijevanja visoke kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja diljem Europe i unapređenje postojeće prakse. Središnja točka definiranja europske politike proteklih par godina bila je osnaživanje kulture kvalitete ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Radna grupa za ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja razvija cijeli niz kriterija koji obuhvaćaju različite aspekte i definicije visoke kvalitete ustanova, kao i vrlo različite kontekste politika diljem Europe u kojima će se oni primjenjivati. Okvirna načela kvalitete trebala bi imati pozitivan učinak na politiku ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja koju zemlja članica preferira i stoga u nju investira. Povijesno gledano, razvoj politike ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja iniciran je potrebom za većom dostupnošću službi i ustanova kako bi se više roditelja (uglavnom žena) moglo (re)integrirati na tržište rada. Premda je pitanje predškolskih ustanova važan faktor dječjeg odgoja, obra-

zovanja i dobrobiti, njihova kvaliteta do sada nije bila na sustavan način obrađena. Sada je cilj apostrofirati to pitanje tako da skrb, odgoj i obrazovanje u ranoj dobi budu viđeni kao neodvojivi, a da pitanje dostupnosti postane dijelom pitanja kvalitete.

U kontekstu skrbi o djeci, jednako kao i u kontekstu odgoja i obrazovanja, značajni su dječji razvoj i cjelokupna dobrobit djeteta. Skrbiti o djetetu kako bismo zadovoljili njegove individualne potrebe ne treba bez istovremene brige o njegovom odgoju i obrazovanju i obrnuto. Neke zemlje su već na sustavan način obratile pozornost na ova pitanja, a u nekim drugima postoje vrlo dobre pojedinačne inicijative, ali pitanje često nije postavljeno sustavno na nacionalnoj razini. Najveći izazov na europskoj razini jest definiranje ishoda koje bismo voljeli postići kod djece, njihovih obitelji i šire u društvu, te otkrivanje mjera za kvalitetu i dostupnost koje mogu najviše pridonijeti realizaciji zacrtanih ishoda. Drugi je značajan izazov pružati podršku pojedinoj zemlji članici u razvoju politike implementacije i prakse koja će osigurati ostvarenje spomenutih ciljeva zato što je u pogledu upravljanja i financiranja u zemljama članicama vrlo različita ponuda ustanova i službi ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja.

Od ožujka 2012. godine članovi Radne grupe – iz relevantnih sektora uključujući

obrazovanje, socijalnu i obiteljsku politiku – zajedno su radili prema metodologiji vršnjačkog učenja³. Fokus je bio na revidiranju ključnih političkih poteza koji su doveli do poboljšanja kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja u okviru pet ključnih dimenzija kvalitete koje je označila Grupa: pristup; radna snaga; sadržaj kurikuluma ponuđenog djeci; evaluacija i praćenje; upravljanje i financiranje. Grupa je razmotrila, istražila i analizirala postojeće pokazatelje politika i prakse ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja zemalja članica: u Rumunjskoj (dostupnost), Mađarskoj (kurikulum), Irskoj (evaluaciju i praćenje) i Danskoj (kadar). Svi članovi Grupe su, dakle, prikupili relevantne podatke o svakoj podtemi u kontekstu svoje zemlje. Grupa je iz ovih politika, istraživanja i prakse izvukla ključna pitanja vezana uz kvalitetu u okviru ovih pet širih područja. Zatim se pristupilo kreiranju preporuka o Okvirnim načelima kvalitete ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja (Quality Framework in ECEC) koje su se objavile u konačnom izvješću u listopadu 2014. godine.⁴

Pored koordinirane suradnje zemalja članica na razvoju politika uz pomoć Otvorene metode koordinacije (OMC), postoji i čitav niz oruđa, poput desetogodišnje strategije EU za održiv razvoj (Europa 2020), debata o politici, proširivanja baze podataka za kreiranje politike i financiranje – kojima

europska razina kreiranja politike pomaže u nacionalnom kreiranju politike i unapređuje dogovorene agende za stvaranje dostupnih, visokokvalitetnih ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za svu djecu.

Budući program obrazovanja i osposobljavanja koji će financirati Komisija – Erasmus – snažno će podržavati inicijative u području ranog djetinjstva, osnaživati eksperimentiranje i partnerstvo, kao i dobru praksu.

Svi relevantni sektori će inzistirati na dijalogu dionika ranog i predškolskog odgoja, obrazovanja i skrbi, kao i na kros-sektorskoj sinergiji. Generalna uprava za obrazovanje i kulturu savjetuje se s velikom grupom dionika o životu u ranom djetinjstvu, ranom odgoju, obrazovanju i skrbi kako bi se tijekom procesa kreiranja politike uz načela Otvorene metode koordinacije (OMC) održao neprestani dijalog.

Paket mjera socijalnih ulaganja u rast i koheziju koje je objavila Generalna uprava za zapošljavanje i socijalne odnose također sadržava 'Preporuke za ulaganja u djecu' (Recommendation on investing in children) i nudi zajedničku viziju kao način stimuliranja političkih reformi i socijalnih inovacija. Ona poziva zemlje članice na jaču sinergiju sektora (obrazovanja, zdravlja, socijalnih odnosa, rodne ravnopravnosti)⁵.

Europska komisija naglašava potrebu da zemlje članice učinkovito koriste postojeća financijska sredstva, poput različitih programa financiranja EU (i, najvažnije, strukturnih fondova) koji omogućavaju eksperimentiranje u donošenju politika, ojačavanje partnerstva i istraživanje.

U okviru europskog projekta *Semester*⁶ kroz mjerila i indikatore u svim sektorima politike prati se i analizira napredak zemlje članice. Na temelju tih analiza zemlje dobivaju specifičnu preporuku (CRS). U njoj se predlaže način na koji ona može postići napredak u politici određenog područja. Nacionalne politike trebale bi odgovoriti na te CRS-ove i s njima uskladiti svoja prioriteta ulaganja.

Naposlijetku, nekoliko novih studija objavljenih od strane Europske komisije proširit će europsku bazu podataka o službama i ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. Ove studije uključuju analizu povezanosti ranog i predškolskog odgoja, obrazovanja i skrbi i stope ranijeg odustajanja od školovanja⁷, studiju učinkovitosti novčanog ulaganja odobrenog

pod određenim uvjetima i njegov učinak na djecu⁸ i na kvalitetu⁹.

Postoji doista sve veći zamah ka reformi politike i zakonskih odredbi ranog i predškolskog odgoja, obrazovanja i skrbi na europskoj i nacionalnim razinama, što je i značajna prilika za stvarne promjene i stvarna poboljšanja. Mi živimo u vrlo važnom trenutku kad je bitno da postoji aktivan dijalog između svih aktera uključenih u 'igru'. Samo na taj način ćemo biti u mogućnosti pronaći najbolja rješenja za različite kontekste na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini koja će biti u najboljem interesu djece i njihovih obitelji. Europska komisija će nastaviti igrati važnu ulogu u tom procesu.

Razvoj europske politike ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja od '90-tih do 2011.

Tijekom proteklih dvadeset godina rani i predškolski odgoj i obrazovanje postao je važno područje europske političke suradnje. U zadnje vrijeme, posebno u razdoblju eskalacije globalne krize i uvođenja strogih mjera štednje, u mnogim je zemljama politika rane dobi na dnevnom redu i predmet je nacionalnih političkih debata koje se ne odnose samo na odgoj i obrazovanje male djece već uključuju i suštinska pitanja siromaštva, zaštite djece, obiteljske politike itd.

Različita su politička pitanja vezana za rani i predškolski odgoj i obrazovanje identificirana tijekom proteklih dvadeset godina, a kreću se od pitanja dostupnosti (kako pomoći roditeljima, uglavnom ženama da se re/integriraju na tržište rada) do pitanja kvalitete usluga koje pružaju ustanove ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, s fokusom više na djetetu, njegovoj obitelji i njihovoj dobrobiti. Postoje i mnoga tumačenja razlika u politikama koja se kreću od ekonomskih do kulturnih i socijalnih – poput ideje da su predškolske ustanove posebno korisne za djecu iz ranjivih skupina, ili da majka koja radi pridonosi prihodima od poreza¹⁰. Ovisno o vremenu i kontekstu, tumačenja su se mijenjala. Trenutačno se na međunarodnim (i europskim) debatama ekonomski argumenti čine prevladavajućima, ali se pojavljuje i sve veća tendencija da se više prostora da socijalnim tumačenjima.

Ovaj sažetak će ilustrirati put od pitanja kvantitete do pitanja kvalitete ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i načina na koji je ta tema usvojena na europskoj razini, iako još uvijek ima potencijala razviti se na različite načine. Osnovne europske i međunarodne rasprave i debate o politikama još se uvijek oblikuju.

Politike od '90-tih do 2002.: uravnoteženje života i rada u korist stvaranja više mjesta za djecu

Pitanje rane dobi bilo je prvi put pokrenuto u kontekstu povećanja broja službi i ustanova za skrb o djeci. Osnovni argument europskog promišljanja politika bio je promovirati žensko sudjelovanje na tržištu rada i uravnoteženje odnosa rada i obiteljskog života. Apostrofirana su pitanja poput kvalitete službi i ustanova, roditeljskog dopusta, mjera na radnom mjestu i raspodjele odgovornosti. 1992. godine Vijeće Europe prihvatilo je preporuku¹¹ u kojoj se naglašava važnost razvoja dostupnih i kvalitetnih ustanova za djecu predškolske dobi, dok se u isto vrijeme potiče fleksibilnost i različitost tih službi kako bi zadovoljile potrebe roditelja i njihove djece.

Direktiva Vijeća 92/85/EEC od 19. listopada 1992. o trudnim djelatnicama nudi jedan broj specifičnih dopusta za trudnice i žene koje su nedavno rodile¹². Namjera je bila pružiti zaštitu materinstvu i roditeljstvu, što je u protekla dva desetljeća bilo važan cilj zakonodavstva EU. Nakon preporuka uslijedili su Ciljevi kvalitete ustanova ranog odgoja (*Quality Targets in Services for Young Children*) koje je objavila European Commission Childcare Network 1996. godine. Mreža je ustvari ekspertna grupa sastavljena od stručnjaka iz svih zemalja članica, osnovana i podržavana od strane EK. Počela je od načela koje je objavilo Vijeće u svojim preporukama i zacrtala 40 ciljeva za koje je procijenjeno da su dostižni u svim zemljama članicama u razdoblju od 10 godina. Ciljevi su organizirani u devet područja: politika, financiranje, razine i vrste usluga, edukacija, brojčani omjer odraslih i djece, zapošljavanje i osposobljavanje djelatnika, okoliš i zdravlje, roditelji i lokalna zajednica i provedba ciljeva. U dokumentu je naglašeno da su ciljevi neovisni. Pa ipak, ovaj dokument nema status službenog dokumenta i stoga ga se na europskoj razini ne pridržava sustavno.

Kako bilo, pitanje dostupnosti je na dnevnom redu počelo zauzimati istaknutije mjesto. 'Barcelonski ciljevi' koje je usvojilo Vijeće ministara 2002. godine¹³ prvenstveno su se bavili poticanjem zapošljavanja i omogućavanjem roditeljima, osobito majkama, da zadrže zaposlenje kroz zagovaranje rodne ravnopravnosti. Zalagali su se za to da se do 2010. godine osigura cjelodnevna puna skrb za 33% djece od rođenja do 3. godine i 90% djece od 3. do 6. godine¹⁴. Vijeće Europe ponovilo je ovu obvezu u 'Europskom paktu za rodnu ravnopravnost' (*European Pact for Gender Equality*) 2006. godine, i u 'Putokazu za ravnopravnost između muškaraca i žena'

(Roadmap for Equality between Women and Men) (2006-10)¹⁵, s ciljem 'podrške ostvarenju Barcelonskih ciljeva o ustanovama za skrb o djeci'. Strukturalni fondovi pružaju sufinanciranje mjera kojima se pomaže uravnoteženje rada i obiteljskog života, uključujući izgradnju ustanova za djecu, obuku djelatnika i ponudu usluga predškolskih ustanova roditeljima koji traže posao.

Ove inicijative pojačale su rasprave o kvalitativnim aspektima ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja pretežno iz perspektive tržišta rada.

Politike od 2002. do 2011.: kvaliteta ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja kao tema debata o europskoj politici

Barcelonski ciljevi su igrali važnu ulogu u privlačenju pozornosti nacionalnih kreatora politike na službe i ustanove za djecu rane dobi. Popratna izvješća dala su sliku stanja stvari u različitim zemljama u 2008. i 2012. godini¹⁶. 2010. godine prosječna stopa uključenosti za djecu ispod tri godine je bila 29%, s velikim oscilacijama u različitim zemljama i 18 zemalja koje su bile daleko ispod cilja. Za djecu iznad 3 godine izvješće navodi da 'centar gravitacije ostaje pretežno nacionalni, ili čak regionalni ili lokalni. Svi dionici, naročito nacionalna i lokalna vlast i socijalni partneri, trebat će igrati aktivnu ulogu u razvoju ponude dostupnih, priuštivih i kvalitetnih službi za djecu'. U izvješću iz 2013. stoji da više od 10 godina nakon usvajanja Barcelonskih ciljeva još ih uvijek mnogo zemalja članica nije ostvarilo, u nekima od njih se situacija čak pogoršala, a posebno je zabrinjavajuće stanje s jaslicama (službama za djecu mlađu od 3 godine). Štoviše, cijena usluge koju plaćaju roditelji i radno vrijeme ustanova često su prepreka roditeljima da prihvate ponudu. Izvješće donosi i zaključak da se naponi za unapređenje moraju poduzeti, posebno na razini zemlje članice.

Osim Barcelonskih ciljeva, europske odrednice uključenosti u rani i predškolski odgoj i obrazovanje, koje su usvojile zemlje članice kao dio strategije Education and Training 2020, usmjeravale su zemlje članice u kreiranju više ustanova za skrb o djeci od 2009. godine do danas¹⁷. Predlaže se da najmanje 95% djece u dobi od 4 godine do početka obveznog školovanja treba sudjelovati u ranom i predškolskom odgoju i obrazovanju diljem EU do 2020. U 2010. godini je stopa uključenosti bila 92%. Premda je zabilježen opći porast prosječne stope uključenosti u EU, jedan broj zemalja je daleko ispod odrednica. U drugim zemljama stopa je već sada iznad 95%¹⁸.

Politike roditeljskog dopusta su nakon 2000. godine dalje razvijane. Amandmani na Direktivu o trudnim djelatnicama (Pregnant Workers Directive) predloženi su kao dio Paketa ravnoteže između posla i obitelji iz 2008. (Work-Life Balance Package in 2008)¹⁹. Oni uključuju dulji period trajanja plaćenog roditeljnog dopusta i novi period očevoog dopusta. Međutim, zbog različite zaštite materinstva i sustava socijalne zaštite u zemljama članicama, kao i zbog financijskih implikacija ovih mjera posebno tijekom razdoblja krize, Vijeće i EU Parlament još uvijek nisu usvojili ovu Direktivu. U 2010. 'Direktiva o trudnim djelatnicama' Pregnant Workers Directive dopunjena je s 'Direktivom o roditeljnog dopustu' Parental Leave Directive²⁰ koji postavlja minimalni standard kreiran da pomogne u usklađivanju rada s obiteljskim životom. Dvije najvažnije promjene predstavljene amandmanima 2010. godine na Direktivu su produljenje trajanja slobodnog razdoblja koje roditelj može tražiti (od 3 na 4 mjeseca) i, da bi se potaknulo ravnopravnije uzimanje dopusta oba roditelja, da barem jedan mjesec treba biti ostavljen kao neprenosiv. Pa ipak, modaliteti primjene neprenosive mjere prepušteni su zemljama članicama. Povrh toga pravo na roditeljski dopust ostaje neplaćeno.

Usporedo s procesom nadgledanja dostupnosti formalnih službi i ustanova u zemljama članicama i modifikacijom politika roditeljskih dopusta, nakon 2000. su se pojavili povećani zahtjevi zemalja članica da se, također na europskoj razini, obrati pozornost na pitanje kvalitete usluga ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja. 2006. godine ministri su izjavili da rani i predškolski odgoj i obrazovanje mogu donijeti najvišu razinu povrata kroz ciklus cjeloživotnog učenja, posebno za ranjive skupine²¹. 2008. su na europskoj razini dogovorili niz prioriteta za suradnju u kreiranju politika obrazovanja, uključujući način osiguranja dostupne, visokokvalitetne predškolske usluge²², a u 2009. usvojili su strateški okvir za suradnju u obrazovanju i osposobljavanju do 2020., koji uključuje prioritete za razdoblje 2009.-2011., poput promoviranja općeg i nepristranog pristupa i podizanja razine kvalitete ponude i podrške odgajateljima u predškolskom odgoju i obrazovanju.²³

Priopćenje Komisije o 'Ranom i predškolskom odgoju, obrazovanju i skrbi – pružiti svakom našem djetetu najbolji početak za život u svijetu sutrašnjice'²⁴ usvojeno 2011. bilo je odgovor na taj zahtjev. Kao dopuna ranijim razmatranjima o uravnoteženju rada i života, ono stavlja dijete, njegov osobni razvoj i dobrobit obitelji u središte razmatranja

politika. Priopćenje postavlja ključna pitanja buduće suradnje s ciljem unapređenja dostupnosti i kvalitete usluga ustanova za djecu od rođenja do polaska u školu. Ono poziva na univerzalno dostupnu, dobro integriranu uslugu koja gradi na zajedničkoj viziji ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, zatim na najučinkovitiji kurikulumni okvir, više kompetencija djelatnika i način upravljanja potreban za ostvarenje navedenog.

Popratni zaključci Vijeća²⁵ potvrđuju ove planove, i na pitanjima ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja pokreću proces političke suradnje na europskoj razini. Oni su pozvali zemlje članice da analiziraju svoju trenutnu situaciju u ovom području s posebnom pažnjom na dostupnost i kvalitetu i da pojačaju mjere osiguranja nepristrane i opće dostupnosti kvalitetnim ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja, kao i da ulažu u porast broja tih ustanova i mjere za pojačan rast. Vijeće je također pozvalo Komisiju da podrži razmjenu dobre prakse, da proširi bazu podataka o ustanovama ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja i prati i izvještava o napretku ka EU odrednicama uz primjenu OMC metode.

Napomena: Ovaj članak ne predstavlja službeno gledište Europske komisije.

Reference:

1 Kad govorimo o upravljanju, financiranju i filozofiji rada, ponuda ustanova ranog i predškolskog odgoja i obrazovanja za djecu od rođenja do polaska u osnovnu školu u zemljama članicama EU je vrlo različita. Da bismo u potpunosti obuhvatili pitanje ustanova i službi namijenjenih djeci rane dobi na europskoj razini, moramo promatrati sve oblike skrbi, odgoja i obrazovanja za djecu prije njihovog polaska u školu bez obzira na okolnosti, financiranje, radno vrijeme ili sadržaj programa. Pogledajte: Council conclusions on early childhood education and care: providing all our children with the best start for the world of tomorrow, 2011/C 175/03

2 Otvorena metoda koordinacije (OMC) pomaže zemljama članicama da zajednički odrede ciljeve za unapređenje odgoja i obrazovanja potičući zajedničko učenje, postavljenje zajedničkih ciljeva, praćenje napretka u različitim zemljama članicama s obzirom na europska mjerila i indikatore, kao i u donošenju zajedničkih dvogodišnjih izvješća i referenci.

3 Stručnjaci zemalja članica razmjenjuju i sažimaju svoja iskustva kreiranja politika, analiziraju ih i uspoređuju, grade na rezultatima istraživanja o uspješnim politikama i sastavljaju preporuke za dobar način kreiranja politike. Ovo bi se moglo ponuditi nacionalnim kreatorima politike i praktičarima.

4 Quality Framework in ECEC http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf

5 Commission Recommendation of 20 February 2013 Investing into children: breaking the cycle of disadvantage 2013/112/EU

6 Kako bi se pružila podrška zemlji članici u primjeni strategije Europe 2020 koja je mora prevesti u nacionalne ciljeve i politiku poticanja rasta, Europska komisija mora pokrenuti godišnji ciklus koordinacije ekonomske politike pod nazivom European Semester. Svake godine Europska komisija vrši detaljnu analizu ekonomskog programa i programa strukturnih reformi zemlje članice i daje joj preporuke za naredni period od 12 do 18 mjeseci. Opširnije vidjeti na: <http://ec.europa.eu/europe2020/making-it-happen>

7 Predstoji studija učinkovitosti korištenja ranog i predškolskog odgoja, obrazovanja i skrbi u prevenciji ranijeg prekidanja školovanja.

8 Predstoji studija o uvjetno odobrenim novčanim ulaganjima (CCTS) i njihovom učinku na djecu.

9 Predstoji velika empirijska studija u okviru 7th Framework Research Programme.

10 Cjelokupni sažetak ovih obrazloženja možete naći na: Early childhood education and care: key lessons from research for policy makers, NESSE, 2009

11 Council Recommendation 92/241/EEC of 31 March 1992 on Childcare, OJ [1992] L 123.

12 Direktiva Vijeća o uvođenju mjera za poticanje poboljšanja pitanja sigurnosti i zdravlja trudnih žena na poslu i žena koje su nedavno rodile ili doje, OJ [1992] L348/1

13 *Presidency Conclusion of the Barcelona European Council, 15-16 March 2002*

14 Ponuda se mjeri kao: djeca o kojoj se skrbi (u okviru formalnih dogovora ili od strane obitelji) u odnosu na svu djecu iste dobi (djeca ispod dvije godine ili između tri godine i polaska u školu). Ovaj indikator je umanjen za broj sati tjedno tijekom kojih se skrbi o djeci (do 30 sati tjedno/30 sati i više tjedno). Podaci se skupljaju putem europskog usklađenog nadzora, EU Survey on Income nad Living Conditions (EU-SILC). Formalni dogovori su definirani kao: organizirana struktura s kvalificiranim osobljem u vrtiću ili u organizirana obiteljska dnevna skrb.

15 Roadmap for Equality between Women and Men (2006-2010), 2009-2010 Work Programme, SEC (2009) 1113 final

16 Primjena Barcelonskih ciljeva koji se odnose na ustanove za skrb o djeci rane i predškolske dobi, COM (2008) 638; SEC (2008) 2524; Barcelona objectives. The development of childcare facilities for young children in Europe with a view to sustainable and inclusive growth, 2013

17 Europske odrednice u strategiji Education Monitor, European Commission, 2012 se ne smatraju ciljevima – kao što su to Barcelonski ciljevi iz 2002.– koje pojedinačne zemlje trebaju postići do 2020. One su smjernice nacionalnim kreatorima politike u postavljanju nacionalnih ciljeva ili odrednica na terenu.

18 Education Monitor, European Commission, 2012

19 COM (2008) 635

20 Council Directive 2010/18/EU of 8 March 2011 primjena revidiranog okvira za roditeljski dopust zaključilo: BUSINESSEUROPE, UEAPME, CEEP and ETUC

21 Council Conclusions on efficiency and equity in education and training (OJ C 298 of 8.12.2006)

22 Council Conclusions on preparing young people for the 21st century: an agenda for European cooperation on schools (OJ C 319 of 13.12.2008)

23 Council conclusions on a strategic framework for European cooperation in education and training ('ET2020') (OJ C 119 of 28.5.2009)

24 COM (2011) 66 final

25 Council conclusions on early childhood education and care: providing all our children with the best start for the world of tomorrow, 2011/C 175/03

Nora Milotay je odgovorna za kulturu i politiku obrazovanja u Općoj upravi Europske komisije. nora.milotay@ec.europa.eu

ESTER, 4 godine

Moja mama i moj tata su rođeni u Francuskoj Africi i ja živim u Parizu. Volim krojiti i čitati priče.

LOLA, 3 godine

Moja mama i moj tata su Nizozemci. Živim u Nizozemskoj i volim se igrati sa svojim mačićem.

BEAU, 2 godine

Moj tata je Nizozemac, moja mama je pola Kineskinja pola Surinamka. Ja živim u Nizozemskoj. Volim se igrati legićima. Kada narastem, bit ću vatrogasac.